

Vrengt og vrient og vemmelig

Carline Tromp

ROMAN / AUDUN MORTENSEN

Audun Mortensen
Roman
Flamme Forlag, 2010

Det virket så ukomplisert. Når man har vimset rundt på HF i noen år og lest, analysert og problematisert bøker og sjangre, når man har lett etter doble bunner og skjulte agendaer og fiktive selvbiografier, hva kan da være mer fristende enn dette: en roman som presenterer seg selv rett fram? Jeg likte den i hvert fall med én gang, *Roman*. På tross av det noe spesielle coverbildet skinte den duggerisk og klar mot meg, som en flaske ananasbrus fra Oscar Sylte. Uprovoserende. Grei.

Så feil kan man ta. Er det én ting *Roman* ikke er, så er det en vanlig roman. Jeg burde også visst bedre, for ingenting ved Audun Mortensens fortsatt ganske ferske forfatterskap er helt vanlig. Eller forfatterskap? Mortensen har ikke skrevet de vakre setningene i *Roman*, og verken han eller forlaget har prøvd å stikke dette faktum under stol. Setningene kommer fra Vladimir Nabokov, er oversatt av Odd Bang-Hansen, og former i motsatt rekkefølge en av de mest motbydelige klassikere jeg vet om, *Lolita*.

Roman har blitt til ved å snu kjøreretningen, et grep som Mortensen har brukt et spesiallagd dataprogram til. Sånn sett passer «Norges første konseptroman», som Flamme kaller den, perfekt inn i hans rare univers som er bygd opp av blogger, youtubeklipp, handlelister og dikt.

Som i en road movie spilt av baklengs følger vi veien fra undergangen og mot starten, hele tida famlende etter sammenheng. Noen passasjer har en merkelig rytme som suger deg inn, i andre minner de vrengte dialogene mest om absurdistisk teater. Og noen avsnitt er rett og slett uleselige. Likevel er det et grep som fascinerer meg langt mer enn det irriterer. Hvordan fortelle en historie, hvordan rekonstruere en hendelse? *Lolita* handler blant annet om nettopp dét, hukommelsens luner, feil og upålitelighet. I sin forsvarstale forsøker hovedpersonen å «trekke fram visse erindringsbrokker [...] og ordne dem til et logisk mønster med langt større klarhet enn den jeg kan se nå...». Den seige, brokete leseopplevelsen av *Roman* gjør at man blir bevisst det ustanselige arbeidet med å finne slike logiske mønstre, den søken etter sammenheng som hodene våre er programmert til, til tross for flere tiår med postmodernisme.

Men det er ikke alt. I tillegg til å snu retningen har Mortensen også snudd kjønnsrollene i *Lolita* på hodet. Fortelleren, den

ubeskrivelig ekle Humbert Humbert, har blitt til kvinnen Sammy Sammy, som elsker smågutter. Lolita har blitt til Roman, små-nymer til ynglinger, og pike til gutt. Alle personlige pronomener er også blitt byttet ut, men det er alt – Roman er kledd i pastellfargede kjoler og går på en gutteskole hvor man lærer å være pen og trivelig og et godt «koneemne» Effekten er mest av alt komisk, men også litt forstyrrende. For jeg tror ikke på det. Jeg tror rett og slett ikke på den onde pedofile kvinnen som bortfører sin guttekjæreste. Hvorfor ikke? Er det fordi jeg i mitt underbevisste kobler slik ondskap til menn, og nekter å tro at mitt kjønn kan finne på noe så grusomt? Eller er det bare fordi Nabokovs verden og hans språk er så utvetydig kjønnsdelt, så full av myke kvinner og harde menn? Jeg håper på det siste, men helt sikker kan man aldri være.

Og slik er det blitt, det som framsto som en enkel roman har vist seg å være en vrien leseøvelse og en til tider ubehagelig vandring gjennom mine egne fordommer. *Roman* er en vrengt roman, eller – hvorfor ikke – en sprengt roman, de fragmenterte levninger av en fortelling som kun ble akseptert av det gode selskap på grunn av sitt vakre språk. Også dette diskuterer Mortensen på typisk kjortisk vis: Hovedpersonen Roman har fått etternavnet Polanski, og det er regissørens litt

kvapsete kropp som pryder bokcoveret. Mener Mortensen å fremstille Polanski, som ble arrestert for voldtekt av en 13-åring i 1977, som et offer? Eller handler det om at man kan komme unna med selv det mest skitne så lenge man pakker det inn i blomsterduftende, rosenrøde setninger og hyller det inn i en sky av kjærlighet? Kontrasten mellom kritikernes ros av *Lolita* og den vanlige reaksjonen på en pedofiliskandale sier sitt. Én ting er sikker. *Roman* er mye, men ikke «uprovoserende» eller «grei».